

Werkgroep Eurobom
PENN/Nederland
Obrechtstraat 43
3572 EC Utrecht
Tel: 030 - 271 43 76
030 - 272 25 94
Fax: 030 - 271 47 59
E-mail: k.koster@inter.nl.net

April 2005

**OPMERKINGEN EN VRAGEN NAV BRIEF MINISTER BOT VAN
BUITENLANDSE ZAKEN AAN DE KAMER OVER DE
TOETSINGSCONFERENTIE VAN HET NON PROLIFERATIE
VERDRAG IN MEI 2005 IN NEW YORK
(DVB/NN-135/05 20 april 2005)**

Opmerkingen over de brief

De brief van minister Bot geeft een gebalanceerd beeld van een deel van de cruciale kwesties die gaan spelen bij de onderhandelingen. Het is van groot belang dat in de onderhandelingen gelijke nadruk wordt gelegd op nucleaire ontwapening en proliferatie. Dit was immers de oorspronkelijke afspraak gemaakt door de ondertekenaars van het NPV, nogmaals bevestigd in 1995 en 2000. De centrale vraag is of het mogelijk is voor de overgrote meerderheid van de ondertekenaars om deze dubbele doelstelling in stand te houden dwz de kernwapenstaten te overtuigen van de noodzaak voor wezenlijke stappen naar nucleaire ontwapening. Zoals in de brief geschetst wordt door de minister zijn de kansen daarop gering: in onze bijlage I staan een aantal uitspraken van Amerikaanse regeringswoordvoerders die dat staven.

In de brief van de regering worden de '13 stappen' naar nucleaire ontwapening die werden aangenomen als slotdocument (bijlage II) tijdens de laatste toetsingsconferentie in 2000 wel genoemd maar niet afdoende politiek geduid. Op p. 3 staat: " De kans is aanwezig dat op het gebied van kernontwapening de in 1995 en 2000 overeengekomen 'Principles and Objectives' en '13 practical steps' op weg naar nucleaire ontwapening niet zullen kunnen worden herbevestigd, hetgeen door veel landen, waaronder Nederland, als achteruitgang zal worden gezien."

De Amerikaanse uitspraken over de 13 stappen (zie bijlage I) maken duidelijk dat de VS regering het '13 stappen plan' als irrelevant beschouwd. In het hoofdstuk 'Nederlandse inzet' staat echter niet dat de regering zal streven naar handhaving van de 13 stappen. In datzelfde hoofdstuk staat een verwijzing naar de weigering van de VS om het teststopverdrag te ratificeren en naar eerdere stappen om dit onder de aandacht van de VS te brengen, maar niet dat het wordt ingebracht in de conferentie.

Over de kwestie van proliferatie lijkt de nadruk van de minister sterk te liggen op het versterken van de sanctiemogelijkheden tegen overtreders, maar op een manier die de controle over die sancties legt bij organisaties met beperkt lidmaatschap (meestal de kernwapenstaten en hun bondgenoten). Zo worden de 'Proliferaion Security Initiative', de 'Nuclear Suppliers Group' en de gedragscode tegen verspreiding van ballistische raketten genoemd, alle drie overeenkomsten die niet op multilateraal niveau (op de ontwapeningsconferentie in Geneve), maar op basis van afspraken tussen een beperkt aantal landen worden gemaakt.

De minister schrijft ook:

"Daarnaast moeten ook de overkoepelende structuren worden versterkt. Dit betekent dat het

IAEA over afdoende financiële en personele middelen zal moeten kunnen beschikken om zijn belangrijke taken goed te kunnen verrichten." Maar het is niet duidelijk welke taken hier bedoeld worden. De teneur van de Nederlandse inzet is om ad hoc organen en organisaties onder westers leiderschap te versterken, waardoor de inbreng van de multilaterale instituties wordt verzwakt.

Op de laatste pagina van de regeringsbrief staat: "Binnen de Europese Unie wordt gewerkt een Gemeenschappelijk Standpunt en een Gemeenschappelijke Verklaring. Nederland is van mening dat de Unie een belangrijke rol kan spelen tijdens de conferentie omdat de EU immers zowel kernwapenstaten, NAVO-leden als leden van de Nieuwe Agenda Coalitie (New Agenda Coalition, NAC) telt." Het probleem is echter dat het zoeken naar een compromis met de kernwapen lidstaten (Frankrijk en Verenigd Koninkrijk) zeker zal uitdraaien op een zeer tolerante positie ten aanzien van de kernbewapening van deze lidstaten. Het is verstandiger om de nadruk te leggen op samenwerking met de NAC staten, mits op basis van het behoud van het 13 stappen plan voor nucleaire ontwapening.

Ontbrekende punten

Het belangrijkste gebrek van de regeringsbrief is het niet noemen van het kernwapenbeleid van de NAVO en de rol die Nederland daar in speelt. In onze bijlage III wordt dit uitgebreid uit de doeken gedaan.

Aan de proliferatiekant is van belang de spanning tussen het aanmoedigen van nucleaire energie voor vreedzame doeleinden (in navolging van art 4 van het verdrag) aan de ene kant, en de pogingen om de beschikbaarheid van de nucleaire technologie (die voor vreedzaam en voor militair gebruik grotendeels hetzelfde is) in te dammen. Een groot aantal landen hebben een nucleaire infrastructuur geschikt om eventueel een bom te bouwen. De pogingen om zulke landen het recht te ontnemen om een eigen nucleaire infrastructuur op te bouwen zullen een averechtse werking hebben als men onverkort vasthoudt aan de eigen nucleaire paraplu. De ontwikkelingen rond Iran zijn verontrustend (zie bijlage IV voor een evaluatie van het onderhandelingsproces).

Het is nuttig als de Kamer de regering aanmoedigt om verdergaande punten gerelateerd aan nucleaire ontwapening in te brengen in het onderhandelingsproces in New York. Een goed voorbeeld daarvan vormt een resolutie die op 21 april is aangenomen in het Belgische Senaat (Bijlage V). Het Belgische parlement heeft daarmee een helder signaal gegeven aan de diplomaten in New York. Het is van groot belang om niet bij voorbaat de halsstarrige houding van de kernwapenstaten, geleid door de Amerikaanse regering, te aanvaarden.

Karel Koster

PENN-NI

030 2722 594 (thuis)

030 2714376 (kantoor)

06 1322 3359 (mobiel)

BIJLAGE I

CITATEN VS OFFICIALS MBT NON-PROLIFERATIE VERDRAG

“It is, of course, true that we no longer support some of the Article VI conclusions in the Final Document from the 2000 NPT Review Conference. A prominent example of this is the ABM Treaty. Another example of a treaty we no longer support is the CTBT. However, the United States generally agrees with the conclusions of the 2000 NPT Review Conference.”

(Ambassador Javits, of the USA to the NPT PrepCom on April 11, 2002)

“Before concluding, we would like to clarify U.S. policy toward a few issues that arise frequently in Article VI discussions.

First, many have cited the "13 steps" from the Final Document of the 2000 NPT Review Conference as the only framework for implementation of nuclear disarmament.

It is important to recognize that the step-by-step process inherent in Article VI implementation will take place amidst changes. The security environment can change, as can governments and governmental policy. We made clear last year that the United States no longer supports all 13 steps. However, we unambiguously continue to support Article VI and the goal of nuclear disarmament. This goal will not be reached quickly, or without enormous effort by all NPT parties. Article VI reflects this reality and sets no timelines or milestones.

We think it is a mistake to use strict adherence to the 13 steps as the only means by which NPT parties can fulfill their Article VI obligations. It is also important not to confuse the political consensus reflected by the 2000 Final Document with the legally binding obligations of the Treaty itself. The fundamental test is whether the United States, or any other party, is moving in the direction set out in Article VI. As this statement makes clear, the answer is an unequivocal yes.

[...]

We oppose any attempt to define or require reporting by nuclear weapon states or others. However, we have long believed that providing information on NPT implementation on a voluntary basis, which we continue to do, is an essential part of the NPT review process. We understand this issue will continue to be considered as we move forward toward the 2005 Review Conference.”

(J. Sherwood McGinnis (Deputy U.S. Representative to the Conference on Disarmament), Statement to the Second Session of the Preparatory Committee for the 2005 NPT Review Conference, 1 May 2003)

“Mr. Chairman, I offer this perspective at the outset to reinforce the point that progress toward nuclear disarmament is increasingly becoming a cooperative responsibility. All NPT parties have obligations under Article VI. And all should find some way to contribute, whether it is helping to fight terrorism, assisting in efforts to eliminate WMD-related materials, or taking a strong stand against those nations that seek to acquire weapons of mass destruction in violation of the NPT and international norms.”

(Stephen Rademaker (Assistant Secretary of State for Arms Control), Statement to the Third Session of the Preparatory Committee for the 2005 NPT Review Conference, 3 May 2004)

“[...] we would urge NPT parties to reflect on the huge changes that have taken place in the world and take account of the real security concerns of today. Frankly, it is clear that the risks to the NPT today come from North Korean nuclear threats, violations by NPT non-nuclear-weapon states such as Iran of their nonproliferation undertakings, terrorism, and proliferation rings run by non-state actors, much more so than from any nuclear policy of the NPT nuclear weapon states. Moreover, NPT parties are also deeply concerned about the dangers posed by nuclear weapons in South Asia. In this security environment, it is apparent that NSAs by the NPT nuclear weapon states are of diminishing importance as a possible remedy to the security concerns of NPT non-nuclear-weapon states.”

(Stephen Rademaker (Assistant Secretary of State for Arms Control), Statement to the Third Session of the Preparatory Committee for the 2005 NPT Review Conference, 3 May 2004)

“I am aware, Mr. Chairman, that some argue that there is also a question of compliance by the nuclear weapon states with Article VI of the Treaty. With regard to the United States, any such suggestion is both unjust and untrue. Many of you were present when I briefed the NPT Preparatory Committee in the spring about U.S. actions in compliance with Article VI.”

(Stephen Rademaker (Assistant Secretary of State for Arms Control), Remarks at the United Nations, 8 October 2004)

“We think the international situation with regard to nonproliferation has changed so radically that the review conference should not be looking backward at the past final document.”

(Anonymous US official, Kyodo News, U.S. seeks to defang NPT, 31 December 2004)

“So it is worth asking whether the framework for the NPT and the process by which the IAEA works are sufficient to meet the challenges of today. They were fine in dealing with the challenges that were presented in the Cold War. But how can we ensure they are capable of preventing the sort of gamesmanship that has led to the crises we face today?

Presently, we seem to have meeting after meeting after meeting on topics of serious concern ... only to put matters off to the next meeting.

That must change. We must take appropriate steps to ensure that the nonproliferation tools contained in the NPT are effective, and that the Treaty's members have the political will to ensure that no nation can exploit the Treaty to its own advantage.”

(Spencer Abraham (Energy Secretary), Remarks, 13 January 2005)

“Of course, when we begin to talk about compliance with the NPT, we often hear charges that the nuclear weapons states in general, and the United States in particular: are not making enough progress toward the goal of nuclear disarmament; are not taking specific steps deemed important to nuclear disarmament; or, in the extreme, are not complying with their obligations under Article VI of the NPT. Even worse, some claim that poor performance by the nuclear weapons states under Article VI explains, or even excuses, violations of the Treaty by such countries as Iran and North Korea. Such thinking is not only, misguided, it is dangerous. The fact is that these countries' violations are a serious threat to international peace and security, and require a strong international response -- regardless of how Article VI implementation is perceived.”

(Stephen Rademaker (Assistant Secretary of State for Arms Control), U.S. Compliance with Article VI of the NPT, 3 February 2005)

“Thus, Article VI does not literally require the conclusion of "agreements" relating to disarmament. This is clear from both the text and the negotiating history of the NPT. [...]Article VI calls for negotiations aimed at three separate but related objectives:

-- the cessation of the nuclear arms race at an early date;

-- nuclear disarmament; and

-- a Treaty on general and complete disarmament under strict and effective international control.

[...] the language of Article VI establishes no timetable and sets no deadline for accomplishing these objectives. The language does suggest that cessation of the nuclear arms race is the most urgent of the three objectives, because the negotiations are to seek to end that arms race "at an early date." But the language contains no suggestion that nuclear disarmament is to be achieved before general and complete disarmament is achieved. Nuclear disarmament would obviously be an element of general and complete disarmament. At the same time, the text and negotiating history of the NPT support the expectation that efforts toward complete nuclear disarmament would be linked with efforts toward general and complete disarmament. In short, there is a clear relationship between these two objectives. It follows that if anyone wishes to argue that the nuclear weapons states are in default on their obligations relating to nuclear disarmament, they will have a difficult time explaining why all NPT states parties are not also in default on their obligations relating to general and complete disarmament.”

(Stephen Rademaker (Assistant Secretary of State for Arms Control), U.S. Compliance with Article VI of the NPT, 3 February 2005)

“Most importantly, however, we must not let the discussion of compliance with Article VI distract attention from the most serious challenge facing the NPT today—the challenge of noncompliance by some states with their nonproliferation obligations under the Treaty. Nothing threatens the integrity of the NPT more than this.”

(Stephen Rademaker (Assistant Secretary of State for Arms Control), U.S. Compliance with Article VI of the NPT, 3 February 2005)

“The NPT does not prohibit nuclear weapons states from modernizing their nuclear forces. All of the nuclear weapons states have continued to modernize their nuclear weapons stockpiles during the period in which the NPT has been in effect. Given this history, it would be a novel and unfounded interpretation of the NPT to argue that such modernization is problematic under the NPT.

Still, there has been much confusion and misperception about U.S. nuclear policy. Although the United States has no specific plans to develop new, low yield nuclear weapons, the NPR did highlight the importance of being able to respond to changes in the security environment and to adjust to changing deterrence requirements. In response, the United States has initiated two studies. The first is a modest research effort to look at possible advanced concepts to meet potential or emerging requirements. This effort will investigate new ideas, not necessarily new weapons. Second, an improved earth-penetrating bomb, the Robust Nuclear Earth Penetrator (RNEP), is being studied. This study is to determine whether an existing warhead can be adapted to improve the ability of the United States to hold at risk deeply buried facilities.

The United States has not embarked on the development of any new nuclear weapons. At this stage, only concepts are being studied.”

(Bureau of Arms Control, Article VI of the Non-Proliferation Treaty, 10 February 2005)

“Noncompliance with the treaty's nonproliferation obligations, however, poses a grave challenge to its continued viability. While some violations began 20 years ago, the extent of this noncompliance came to light only in the years since the 2000 NPT Review Conference.

Noncompliance undermines the security benefits of the NPT. Other benefits such as the peaceful uses of nuclear energy and progress on disarmament will not be fully realized over the long run if strong action is not taken to confront this threat.”

(Jackie Wolcott Sanders (Special Representative of the President for the Non-Proliferation of Nuclear Weapons), How to strengthen the NPT, eJournal USA, US Department of State, March 2005)

“When discussing the critical importance of compliance with the nonproliferation provisions of the NPT, it is sometimes asserted that this is a way for the United States to avoid discussion of compliance with Article VI. The United States has not de-emphasized Article VI, and promotion of nonproliferation does not denigrate disarmament, nor does addressing very real threats to all Parties' security. Besides, pressing on the nonproliferation front is also critical for the NPT's long-term disarmament goals.

Even though most understand the risk posed by violations of the NPT's nonproliferation provisions on an intellectual basis, some choose to react in a less than productive way. It is self-defeating to suggest, as some do, that support for efforts to strengthen the treaty against proliferation should be withheld because of concerns about implementation of Article VI.

The idea of pitting various articles of the treaty against one another is simply wrong. Compliance with all articles of the treaty is essential if the NPT is to meet all of its goals.”

(Jackie Wolcott Sanders (Special Representative of the President for the Non-Proliferation of Nuclear Weapons), How to strengthen the NPT, eJournal USA, US Department of State, March 2005)

“The President said that he thought to reduce proliferation risk it would be best if there were essentially no more enrichment and reprocessing, that it's just -- there is such great proliferation risk associated with it that it would be better. The G-8 agreed to then a one-year moratorium, to promote a one-year moratorium.

Now we understand that there are -- that this is complicated because there are states that point to in the NPT the access that is granted to states in the -- who are in good standing in the NPT to civilian nuclear power development. I think it's a question of how one interprets civilian nuclear power development. There are lots of ways to develop civilian nuclear power without reprocessing and enriching, and given the proliferation risk, it would probably be a better thing if this remained where it is now with -- and you could have provision of fuel by, you know, the Nuclear Suppliers Group. I mean, there are any number of issues.

And one thing the President looks forward to is continuing discussions about how we close this loophole in the NPT because it is a loophole that countries have used, including, for instance, the North Koreans used it to gain access to civilian nuclear power but to continue activities that were closed and unclear and, in some cases, the North Koreans said, very clear, as to what they were doing.

So that's been the course that the President has laid out. We're still in discussions with people. I think there has been some interest in the high levels of the IAEA in this same kind of idea and everybody recognizes that there is a proliferation risk associated with reprocessing and enrichment....”

(Condoleezza Rice (Secretary of State), Interview with the Los Angeles Times, 24 March 2005)

Kyodo News

Wednesday April 6, 5:16 PM

U.S. to reject CTBT early implementation at NPT review session

(Kyodo) _ The United States will reject including a statement for promoting an early implementation of the Comprehensive Test Ban Treaty in a final document to be adopted at an international nuclear conference, a U.S. administration official said Wednesday.

Outlining the U.S. negotiations strategy crafted for the Nuclear Non-Proliferation Treaty review conference from May 2 in New York, the official also said Washington will reject "irreversible" nuclear reduction and verification measures for a proposed fissile material cutoff treaty.

While noting that Washington favors adopting a final document at the conference, the official suggested the United States may consider giving up on adopting one if its demands are not met. "We don't consider a final document to be necessary," he said. "We don't consider whether or not there is a final document along...to be truly a successful conference."

As for the CTBT, the U.S. side will stress that its suspension of nuclear tests since 1992 on the basis of possible resumption in the future is not intended to pave the way for the 1996 treaty to come into effect.

"CTBT is a dead letter," the official said. "Obviously, we cannot be party to a political declaration that calls on us to take action" with a statement such as that urging "all signatories of the CTBT to bring the treaty into force."

The U.S. strategy even waters down agreements reached in the previous 2000 NPT review conference, indicating a rough road ahead for member nations with only a month to go.

The previous conference outlined "13 practical steps on nonproliferation and disarmament" for the five declared nuclear states -- Britain, China, France,

Russia and the United States. They included an early implementation of the CTBT, a moratorium on nuclear tests and the elimination of nuclear arsenals.

The official said the United States will also not agree to an "irreversible" principle because of China's growing military power and its efforts to modernize missiles as well as the lingering instability in Russia, which has a huge stockpile of nuclear warheads.

The principle is aimed at stopping redeployment of eliminated nuclear weapons.
As for the proposed cutoff treaty, the United States is skeptical about verification measures and wants to set them aside.
But disarmament experts pointed out that the United States is actually reluctant about international inspectors entering its nuclear facilities.

Full-fledged negotiations have even not started yet for the treaty aimed at banning production of fissile materials for nuclear weapons .

BIJLAGE II

TOETSINGSCONFERENTIE NON-PROLIFERATIE VERDRAG 2000

13 STAPPEN-PLAN

Zoals vastgesteld in de slotverklaring van de Toetsingsconferentie van het Non-Proliferatie Verdrag (2000)

1. Het belang en de urgentie van ondertekening en ratificatie, zonder uitstel en zonder voorwaarden, in overeenstemming met constitutionele processen, om een spoedige inwerkingtreding van het Kernstopverdrag te bereiken.
2. Een moratorium op kernproeven of enige andere nucleaire explosies hangende de inwerkingtreding van dat Verdrag.
3. De noodzaak van onderhandelingen in de Conference on Disarmament over een non-discriminatoir, multilateraal en internationaal en effectief verifieerbaar verdrag dat de productie van splijtstoffen voor kernwapens en andere nucleaire explosieve middelen verbiedt in overeenstemming met de verklaring van de Speciale Coördinator in 1995 en het mandaat dat daarin is vervat, met in acht neming van doelen op zowel het gebied van nucleaire ontwapening als op het gebied van nucleaire non-proliferatie. Bij de Conference on Disarmament wordt er op aangedrongen overeenstemming te bereiken over een werkprogramma dat ondermeer de onmiddellijke aanvang van onderhandelingen over zo'n verdrag inhoudt met het zicht op hun besluit binnen vijf jaar.
4. De noodzaak van het instellen van een subsidair lichaam in de Conference on Disarmament met een mandaat om zich te richten op nucleaire ontwapening. Bij de Conference on Disarmament wordt er op aangedrongen overeenstemming te bereiken over een werkprogramma dat de onmiddellijke instelling van zo'n lichaam inhoudt.
5. Het principe van onomkeerbaarheid toe te passen op nucleaire ontwapening, nucleaire en verwante wapenbeheersing en reductiemaatregelen.
6. Een onherroepbare verbintenis van kernwapenstaten tot de totale eliminatie van hun kernwapenarsenalen als stap naar nucleaire ontwapening waartoe alle lidstaten verplicht zijn onder Artikel VI.
7. De spoedige inwerkingtreding en volledige implementatie van START II en de zo spoedige mogelijke voltooiing van START III, terwijl het ABM-verdrag als hoeksteen van strategische stabiliteit en als een basis voor verdere reducties van strategische aanvalswapens, in overeenstemming met zijn bepalingen, wordt behouden en versterkt.
8. De voltooiing en implementatie van het Trilateral Initiative tussen de Verenigde Staten van Amerika, de Russische Federatie en het Internationaal Atoomagentschap (IAEA).
9. Stappen door al de kernwapenstaten, leidend tot nucleaire ontwapening op een manier die internationale stabiliteit bevordert, en gebaseerd op een principe van onverminderde veiligheid voor allen:
  - Verdere inspanningen door de kernwapenstaten om hun nucleaire arsenalen unilateraal te reduceren;
  - Toegenomen transparantie door de kernwapenstaten met betrekking tot hun kernwapencapaciteiten en de implementatie van overeenkomsten onder Artikel VI en als vrijwillige vertrouwenwekkende maatregel om verdere progressie in nucleaire ontwapening te steunen;
  - De verdere reductie van niet-strategische kernwapens, gebaseerd op unilaterale initiatieven en als een integraal onderdeel van kernwapenreductie en het ontwapeningsproces;
  - Concrete overeengekomen maatregelen om de operationale status van kernwapensystemen verder te reduceren;
  - Een verminderende rol voor kernwapens in veiligheidsbeleid om het risico dat deze wapens ooit gebruikt gaan worden te minimaliseren en om het proces van hun totale eliminatie te faciliteren;
  - Het zich zo snel mogelijk door de kernwapenstaten verplichten tot de totale eliminatie van hun nucleaire arsenalen.
10. Regelingen door alle kernwapenstaten om zo snel als praktisch uitvoerbaar splijtstof, dat

door hun aangeduid is als niet langer nodig voor militaire doeleinden, te plaatsen onder IAEA of andere relevante internationale verificatie en regelingen voor het bestemmen van zulk materiaal voor vreedzame doeleinden, om te verzekeren dat zulk materiaal permanent buiten militaire programma's blijft.

11. Herbevestiging dat het ultieme doel van de inspanningen van staten in het ontwapeningsproces algemene en complete ontwapening onder effectieve internationale controle is.
12. Regelmatige rapporten, binnen het raamwerk van het versterkte NPT toetsingsproces, door alle lidstaten over de implementatie van Artikel VI en paragraaf 4(c) van het besluit uit 1995 over 'Principes en doelen voor Nucleaire Non-Proliferatie en Ontwapening', met in het geheugen roepen van de Adviesuitspraak van het Internationaal Gerechtshof van 8 juli 1996.
13. De verdere ontwikkeling van verificatiemogelijkheden die nodig zijn om bevestiging te kunnen geven van nakoming van nucleaire ontwapeningsovereenkomsten met het oog op het bereiken en behouden van een kernwapenvrije wereld.

BIJLAGE III

NAVO KERNWAPENBELEID

Februari 2005

Het onderzoek van de NRDC ('US Nuclear Weapons in Europe' www.NRDC.org) heeft de publieke aandacht weer gevestigd op de aanwezigheid van kernwapens in Europa. Het gaat om Amerikaanse kernbommen, bedoeld voor gebruik in het kader van het nucleaire beleid van de NAVO. Dat houdt in dat vliegtuigen van de NAVO bondgenoten, waaronder Nederland, in tijd van oorlog nucleaire aanvalsvluchten zullen ondernemen. Om dat te doen worden in vredetijd piloten van deze luchtmachten (die van België, Duitsland, Nederland, Italië en vermoedelijk Turkije) hiervoor opgeleid. Het nucleaire beleid dat hier aan ten grondslag ligt heeft een lange geschiedenis, die in het rapport van Hans Kristensen wordt samengevat (zie onze bijgevoegde Nederlandstalige samenvatting)

De nucleaire samenwerking met de VS werd wettelijk geregeld in een reeks verdragen (zie hoofdstuk 'Verdragen over kernwapens'). Cruciale delen van die verdragen zijn nog steeds geheim.

Internationaal heeft Nederland de status van een niet-kernwapenstaat en heeft daartoe ook het Non-proliferatie Verdrag ondertekent (evenals bijna alle landen ter wereld). Daarin staat oa dat geen enkele ondertekenaar nucleaire wapentechnologie mag leveren of ontvangen. De boven genoemde afspraken met de VS houden echter in dat in vredetijd Nederlandse piloten worden opgeleid om in Nederlandse vliegtuigen kernwapens af te werpen (F-16's van de vliegbasis Volkel). In vredetijd worden de Amerikaanse kernbommen die bedoeld zijn voor de Nederlandse vliegtuigen bewaard in gepantserde kelders (zie het verslag van Kristensen) onder de hangars van de F-16 bommenwerpers. Daar worden ze bewaakt door speciale Amerikaans bewakingseenheden (de zogenaamde MUNSS squadrons). In oorlogstijd worden de kernwapens overgedragen aan de Nederlandse piloten: daarmee wordt Nederland in oorlogstijd een kernwapenstaat. Dat is strijdig met het Non-proliferatie Verdrag.

In mei 2005 wordt een zogenaamde toetsingsconferentie van dit Non-proliferatie Verdrag gehouden. Daar worden de afspraken over het verdrag bekeken. De belangrijkste daarvan is de afspraak dat geen enkele ondertekenaar kernwapens mag ontwikkelen (geen proliferatie), in ruil voor de toezegging van de kernwapenstaten dat ze nucleair zullen ontwapenen. In 2000 werden een aantal afspraken gemaakt (zie bijlage II '13 STAPPEN-PLAN') over de te nemen stappen naar nucleaire ontwapening. Alle ondertekenaars van het verdrag stemden in met deze slotverklaring, behalve Frankrijk, dat zich onthield.

In de praktijk houden de kernwapenstaten vast aan kernwapens (ondanks substantiële reducties in aantallen). De VS heeft in de meest recente begroting \$17.8 aan het Congres gevraagd voor de ontwikkeling van twee nieuwe types kernwapens. Voor de voorzienbare toekomst zullen kernwapens de hoeksteen blijven van de Amerikaanse militaire strategie. Dat geldt evenzo voor Frankrijk, dat haar kernwapens ook aan het moderniseren is) en Rusland, dat nieuwe systemen in gaat zetten.

De NAVO houdt vast aan haar nucleaire beleid, in het kader waarvan vliegtuigen en piloten worden gereedgehouden om kernwapens in te zetten.

Israël, India en Pakistan zijn zogenaamde niet-erkende kernwapenstaten, ze hebben het NPV niet ondertekend.

Tegelijkertijd heeft Noord Korea op 10 februari verklaard in het bezit te zijn van kernwapens en wordt Iran ervan beschuldigd voorbereidingen te treffen om kernwapens te bouwen.

Geziens deze ontwikkelingen is het mislukken van de conferentie in mei niet onwaarschijnlijk.

De verwijdering van de Amerikaanse kernwapens van Nederlands grondgebied zou een positief signaal naar de conferentie kunnen zijn. Het parlement kan daar een signaal voor geven, in

navolging van het Belgische Senaat op 21 april 2005.

Een internationale campagne geleid door burgemeester Akiba van Hiroshima, de eerste stad om een nucleair bombardement te ondergaan in 1945 (100.000 doden) heeft tot doel om met de steun van zoveel mogelijk burgemeesters bij de toetsingsconferentie aan te dringen op reële stappen naar nucleaire ontwapening. Die campagne wordt ook in Nederland gevoerd.

Karel Koster

Informatie: 06 1322 3359

+++++

SAMENVATTING RAPPORT “U.S. NUCLEAR WEAPONS IN EUROPE”

Op grond van bewijzen afkomstig uit diverse bronnen heeft de Natural Resources Defense Council vastgesteld dat de Verenigde Staten nog steeds 480 kernwapens in Europa hebben gestationeerd. (zie www.NRDC.org) Tot nu toe gingen de meeste onderzoekers er van uit dat er niet meer dan de helft van dit aantal aanwezig waren. Gedeclassificeerde documenten, verkregen onder Amerikaanse Wet Openbaarheid Bestuur (FOIA), militaire literatuur, de media, ngo's en andere bronnen laten zien dat de 480 bommen opgeslagen liggen op acht vliegbases in zes NAVO-landen – een arsenaal groter dan het hele Chinese nucleaire arsenaal.

De militaire en politieke rechtvaardiging, gegeven door de VS en de NAVO, voor de Amerikaanse kernwapens in Europa is verouderd en vaag. Langeafstandswapens in de VS en in het Verenigd Koninkrijk hebben de unieke rol die deze wapens in continentaal Europa speelden inmiddels verdrongen, maar het lijkt er op dat NAVO-officials niet bereid zijn ze op te geven. De stationering bemoeilijkt pogingen om de verhoudingen met Rusland te verbeteren en ondermijnt pogingen – ook van de VS en van Europa – om schurkenstaten te overtuigen geen kernwapens te ontwikkelen. De regering-Bush en het NAVO bondgenootschap zouden dit onderwerp als een probleem van globale nucleaire veiligheid moeten beschouwen, en de Verenigde Staten zouden alle kernwapens uit Europa moeten terugtrekken.

Einde van de Koude Oorlog, modernisatie planning van een kernoorlog, herroepen traditionele rechtvaardiging voor kernwapens

Oorspronkelijk stationeerden de VS kernwapens in Europa tegen de dreiging van een Sovet-invasie tijdens de Koude Oorlog. Deze dreiging eindigde meer dan een decennium geleden. In de jaren '90 moderniseerden de VS hun planningssysteem voor een kernoorlog, door een verbetering van de bekwaamheid om snel nucleaire aanvalsplannen te ontwerpen en uit te voeren. Wapens die in de VS gestationeerd zijn kunnen alle potentiële doelwitten bereiken die de bommen in Europa kunnen bereiken, en NAVO-officials hebben publiekelijk gezegd dat ze het aantal en de rol van de kernwapens in Europa gereduceerd hebben. Ondanks deze feiten blijven de VS vast van hun troepen in Europa eisen dat ze vasthouden aan nucleaire aanvalsplannen.

Geen noodzaak voor kernwapens

De Europese veiligheidsomstandigheden zijn significant gewijzigd sinds de NAVO in 1993 het aantal kernwapens op 480 stelde, waardoor de noodzaak voor Amerikaanse kernwapens in Europa verdwenen is. Bijna alle landen die vroeger doelwit waren, zijn tegenwoordig lid van de NAVO. Hoewel de NAVO in 1996 verklaarde dat het geen plannen had om kernwapens in de nieuwe lidstaten te stationeren, houdt het beperkte bereik van de nucleaire luchtaanvalsmacht waarschijnlijk in dat Russische doelen alleen via tussenstops op Oost-Europese bases bereikt kunnen worden.

De NAVO houdt vol dat deze bommen niet gericht zijn op enig specifiek land. Dit is een enigszins misleidende bewering, want hoewel er geen vliegtuigen meer klaar staan waarmee kernwapens direct ingezet kunnen worden, zijn de nucleaire aanvalsplannen wel degelijk nog steeds op

specifieke doelwitten gericht.

Nu er geen betekenisvolle militaire rol voor kernwapens is in Europa, zijn nucleaire planners begonnen met het zoeken naar politieke rechtvaardigingen voor de kernwapens buiten Europa. In de jaren '90 spraken Amerikaanse en NAVO-officials over wat zij beschreven als een gereduceerde rol zonder precedent voor kernwapens. Tegelijkertijd waren het Amerikaanse Europese Commando (EUCOM) en het Amerikaanse Strategic Command bezig met het regelen van potentieel gebruik van de NAVO kernwapens buiten het eigen bevelsgebied. Parlementen in Europese landen zijn mogelijk niet op de hoogte van deze verandering en sommigen van hen zouden dit waarschijnlijk niet steunen.

Amerikaanse kernwapens in Europa ondermijnen pogingen om de nucleaire dreiging te verminderen

De aanwezigheid van de kernwapens in Europa kan de verhoudingen met andere kernwape­n­staten beïnvloeden. Zo worden pogingen om de relatie met Rusland te verbeteren er door ondermijnd en geeft het het Russische leger een excuus om zijn eigen tactische kernwapens te behouden.

Het is eveneens zorgelijk dat de NAVO bijna een derde van het aantal kernwapens in Europa geoor­merkt heeft voor gebruik door luchtmachten van niet-nucleaire NAVO-lidstaten, een schending van het belangrijkste grondbeginsel van het Non-Proliferatie Verdrag (NPV). De kernwapens blijven formeel onder hoede van de Verenigde Staten totdat de Amerikaanse president ze vrijgeeft voor gebruik. Ondertussen worden de niet-kernwape­n­staten wel voorzien van middelen om kernwapengebruik voor te bereiden. Deze dubbele standaard staat pogingen om landen als Iran en Noord-Korea te overtuigen van kernwapens af te zien alleen maar in de weg.

KERNWAPENS IN NEDERLAND - VOLKEL

Op de Vliegbasis Volkel in Noord-Brabant liggen nog altijd Amerikaanse kernwapens opgeslagen in NAVO-verband. Uit recentelijk verschenen publicaties van onderzoeksjournalisten komt naar voren dat het hierbij wel eens om meer wapens zou kunnen gaan dan het jarenlang geschatte aantal van 11.¹

Het gaat om kernbommen die in tijd van oorlog door piloten van de Nederlandse luchtmacht worden afgeworpen. In vreedstijd worden ze bewaakt door een speciale Amerikaanse bewakings- en verzorgingseenheid (de 752 'Munitions Support Squadron'-MUNSS). De opslagmethode is in de loop der jaren veranderd. Sinds 13 september 1991 zijn de bommen verhuisd van een afzonderlijk depot in een hoek van de basis naar elf speciale bunkers (zogenaamde 'WS 3 vaults'), gelegen onder vliegtuighangars verspreid over de basis. In tijd van oorlog worden de bommen rechtstreeks uit de kelders opgetakeld en onder de vleugels van de bommenwerpers gehangen. Dit zijn de eveneens op Volkel gestationeerde F16 straaljagers, in dienst van een squadron van de Koninklijke Luchtmacht. De piloten van deze eenheid worden speciaal opgeleid voor deze taak. In 2002 werd de Nederlandse kernwapentaak teruggebracht van twee squadrons naar één. De Minister van Defensie schreef toen aan de Tweede Kamer: “[...] kan de Nederlandse bijdrage aan de bondgenootschappelijke kernwapentaak worden verminderd van twee squadrons naar één squadron.”²

De Nederlandse regering, de Amerikaanse regering en de NAVO weigeren allemaal openheid te geven over de aanwezigheid van kernwapens in Nederland en in andere Europese landen. Inmiddels is echter uit diverse bronnen voldoende bewijs verzameld om deze bewering hard te maken:

- Op 3 november 1998 verklaarde minister Van Aartsen (Buitenlandse Zaken) tijdens een kernwapende­bat in de Eerste Kamer, in antwoord op een vraag van GroenLinks-senator

---

¹ NRDC Nuclear Notebook, U.S. nuclear weapons in Europe 1954-2004, Bulletin of Atomic Scientists, November 2004

² Brief van de Minister van Defensie aan de Tweede Kamer, 28000X – nr. 31, 21 juni 2002

Tom Pitstra (“Is er nu sprake van de-alert (niet meer gereed zijn van kernwapens om binnen enkele minuten gelanceerd te worden) voor Volkel?”): “Dat is inderdaad het geval”.³

Korte tijd daarna, op 1 december 1998, zei dezelfde minister, in antwoord op vragen van dezelfde senator, onder meer het volgende: “Wie besluit over de inzet van de kernwapens op Volkel als dat de NAVO niet is? Volgens de huidige systematiek, die met het strategisch concept niet zal veranderen, zijn dat op het allerlaatste moment, the last resort, uiteraard de Verenigde Staten. Dat is nu eenmaal de methodiek.”⁴

- Bij het Anti-Militaristisch Onderzoeks Kollektief (AMOK) zijn documenten van vliegbasis Volkel komen 'aanwaaien', die ondermeer gewag maken van NAVO-atoom oefeningen op Volkel, in samenwerking met de NAVO-vliegbasis Kleine Brogel (België), en van een lessenplan voor omgang met kernwapens. Bedoelde stukken zijn beschikbaar bij AMOK. In december 1999 werd in het VPRO-programma Argos gewezen op het bestaan van andere documenten die zogenaamde 'nuclear surety inspections' van Volkel en Kleine Brogel beschrijven. Het gaat daarbij om het inspecteren van alle procedures die te maken hebben met het gebruiksklaar houden van kernwapens door het 752 MUNSS. Uit openbare bronnen op Internet blijkt dat nog steeds met enige regelmaat dergelijke inspecties plaatsvinden op Volkel.
- In januari 1998 heeft de Amerikaanse luchtmacht, op grond van de Freedom of Information Act (de Amerikaanse Wet Openbaarheid Bestuur) stukken moeten vrijgeven over de opslag van 'special tactical weapons' in vliegtuighangars op 15 luchtmachtbases in Europa. Uit deze stukken blijkt, dat er op vliegbasis Volkel elf van deze speciale bunkers (het 'Weapons Storage en Security System WS-3' aangaande) zijn gebouwd. De bewaking geschiedt door Amerikaans personeel, namelijk het 752 MUNS-Squadron (MUNSS). Dit squadron wordt genoemd in de onder het vorige punt aangehaalde documenten als deelnemer aan de genoemde atoom oefeningen.

Uit documenten afkomstig van de Vliegbasis Volkel blijkt bijvoorbeeld ook dat er een aantal keren sprake is geweest van bijna-ongelukken met de kernwapens.

Een onderzoek van het EO-programma ‘Knevel op zaterdag’ in september 2001 bracht aan het licht dat in rampenplannen van de gemeente Uden (waar de Vliegbasis Volkel onder valt) geen rekening was gehouden met ongelukken met kernwapens, noch waren de verantwoordelijken voor de rampenplannen bekend met de aanwezigheid van kernwapens op de vliegbasis.

Een en ander werd door Harry van Bommel (SP) in de Tweede Kamer aan de orde gesteld. Hij diende een motie in, waarop de Minister van Defensie reageerde met een brief, waarin hij ondermeer schreef: “Aangezien op de luchtmachtbasis Volkel geplaatste F-16 «dual capable» jachtvliegtuigen van de Koninklijke luchtmacht zijn belast met de kernwapentaak, zullen de omliggende gemeenten in hun rampenbestrijdingsplannen hoe dan ook rekening moeten houden met militaire nucleaire ongevallen.”⁵ De gemeente Uden zou naar aanleiding van de uitzending van ‘Knevel op zaterdag’ en gesprekken met het Ministerie van Binnenlandse Zaken het rampenplan aangepast hebben.

In de Tweede Kamer worden met enige regelmaat vragen gesteld over de aanwezigheid van Amerikaanse kernwapens op Nederlandse bodem. Stevast worden dergelijke vragen niet beantwoord door de regering met een verwijzing naar afspraken binnen de NAVO. Zo af en toe wordt er echter ook wel eens iets interessants gezegd. Zo antwoordde Minister Kamp van Defensie op vragen van GroenLinks-Kamerlid Sam Pormes bij de begrotingsbehandeling van Defensie en van Buitenlandse Zaken in de Eerste Kamer op 3 februari 2004: “Ik ga niet in op zijn [Pormes, red] opmerkingen over nucleaire bewapening en op zijn vragen over bondgenoten die nucleair bezig zijn. Hij vraagt zich af wat het bondgenootschap doet met de eigen kernwapens en of de

³ TRb. 1997, 62; 25782, Handelingen 1998-1999, nr. 5, Eerste Kamer, 3 november 1998

⁴ Eerste Kamer, 26023, Handelingen 1998-1999, nr. 10, 1 december 1998

⁵ Brief van de Minister van Defensie aan de Tweede Kamer, 28000X – nr. 19, 9 november 2001

nucleaire doctrine van de NAVO gewijzigd is. Als er een discussie moet worden gevoerd over nucleaire bewapening – dat zal met enige regelmaat moeten gebeuren, ook met de beide Kamers – dan zijn die vragen relevant, dan moeten we dat goed voorbereiden en dan moeten we daar met de Kamers verder op ingaan. Van mij mag niet worden verwacht dat ik mij in de marge van dit debat beperk tot enkele opmerkingen, want dat is niet de diepgang die de heer Pormes wenst.”⁶

Vanuit de Kamer zelf zijn zo nu en dan ook opmerkelijke geluiden te horen. Zo was de voltallige Kamer het er openlijk over eens dat de werkelijke reden dat niet Vliegbasis Volkel maar Vliegbasis Twenthe gesloten gaat worden de aanwezigheid van kernwapens op Volkel is. LPF-fractievoorzitter Mat Herben, die in zijn vorige baan als defensievoorzitter natuurlijk verplicht was hierover te zwijgen, zei in het debat over bezuinigingen op Defensie (20 oktober 2003): “Op de vliegbasis Volkel zijn Amerikaanse kernwapens opgeslagen. Vroeger was dat een geheim, maar kennelijk is het nu openbaar.”⁷

Minister Kamp zei later in hetzelfde debat ondermeer: “Over kernwapens op Volkel heb ik nog nooit wat gemeld en daar meld ik ook nooit wat over. De redenen daarvoor hebben wij de Kamer al enkele malen uiteengezet. Daar zijn strategische redenen voor. De Kamer weet hoe dat zit. Ik kan wel aangegeven dat die kernwapens bij ons besluit geen enkele rol hebben gespeeld. Er is dus geen geheime agenda.”⁸

In maart 2004 kondigde de SACEUR (Supreme Allied Commander Europe; militaire bevelhebber van de NAVO in Europa; altijd een Amerikaan) Generaal Jones in een verklaring voor de Belgische Senaat aan dat het aantal Amerikaanse kernwapens in Europa verminderd zou gaan worden.⁹ Nadere gegevens hierover ontbreken vooralsnog. SP Tweede Kamerleden Harry van Bommel en Krista van Velzen hebben inmiddels in Kamervragen aan de orde gesteld of dit ook de kernwapens op Volkel betreft. Het antwoord van de regering kwam er op neer dat er geen mededelingen over Amerikaanse kernwapens in Europa gedaan worden en dus ook niet over een eventuele terugtrekking. Wel werd gezegd dat er geen plannen zijn voor de terugtrekking van Amerikaanse militairen uit Nederland.

Uit een artikel in de New York Times van 9 februari 2005 blijkt dat Generaal Jones inderdaad voorstander is van het terughalen van alle Amerikaanse kernwapens uit Europa. Hij stuit daarbij echter op tegenstand van sommige politieke leiders in de NAVO.¹⁰ Landen waar kernwapens gestationeerd zijn zouden bang zijn flink aan invloed binnen de NAVO in te boeten wanneer deze wapens weggehaald worden.

Er gingen eerder al geruchten dat de Amerikanen hun ongeveer 150 in Europa gestationeerde kernwapens, waaronder die op Vliegbasis Volkel, op een paar bases zullen concentreren. De wapens zouden van de overige bases weggehaald worden. Er is van officiële zijde uiteraard geen bevestiging van dergelijke berichten gekomen. Verder is vooralsnog onduidelijk welke bases wel voor kernwapens in gebruik blijven en welke niet.

NAVO-beleid

Het nucleaire beleid van de NAVO lijkt niet wezenlijk veranderd. De hier boven genoemde aankondiging van Generaal Jones strookt met het communiqué van de Nuclear Planning Group van de NAVO van 1 december 2003, waarin ondermeer gezegd wordt dat de benodigde afschrikking voor de 21e eeuw opnieuw bekeken zal worden.¹¹

In hetzelfde communiqué wordt overigens voor het eerst expliciet het gevaar van proliferatie genoemd. De NAVO noemt het Non-Proliferatie Verdrag de hoeksteen van het mondiale non-proliferatiebeleid en benadrukt haar eigen gebondenheid aan dit verdrag, in weerwil van de

⁶ Stenogram Eerste Kamer, 3 februari 2004

⁷ Tweede Kamer, vergaderjaar 2003–2004, 29 200 X, nr. 46, 20 oktober 2003

⁸ idem

⁹ SHAPE News Summary and Analysis, 10 March 2004

¹⁰ Eric Schmitt, Up to 480 U.S. nuclear arms in Europe, private study says, New York Times, 9 February 2005

¹¹ NATO, Press release (2003)147, 1 December 2003

bereidheid van het bondgenootschap om zelf kernwapens in te zetten onder bepaalde omstandigheden. Die NAVO nucleaire paraplu wordt door een groot deel van de wereld gezien als strijdig met de verplichtingen van de NAVO lidstaten waaraan ze onder het NPV gebonden zijn. De opslag van Amerikaanse kernwapens in Europa is als politiek signaal ook strijdig met het verdrag. De relevante delen uit het communiqué van 1 december 2003 luiden als volgt:

“8. At our Nuclear Planning Group meeting, we reviewed the status of NATO's nuclear forces and the work of the High Level Group. It is a long-standing goal of the Alliance to enhance security and stability at the lowest possible level of forces consistent with its requirements for collective defence and the full range of its missions. In keeping with this goal, we continue to consider deterrence requirements for the 21 st century. We reaffirmed the principles underpinning NATO's security objectives as set out in the Alliance's Strategic Concept.

9. The nuclear forces based in Europe and committed to NATO continue to provide an essential political and military link between the European and North American members of the Alliance. They are maintained at readiness levels consistent with the prevailing security environment. We noted with appreciation the continuing contribution made by the United Kingdom's independent nuclear forces to deterrence and the overall security of the Allies, and reaffirmed the value of this capability.

10. We discussed the growing danger of the proliferation of nuclear weapons and expressed our serious concern over recent acts of non-compliance with obligations under the Nuclear Non-Proliferation Treaty (NPT), which may have negative consequences for regional stability and security. We reaffirmed our full commitment to the NPT and to the goal of universal adherence to it. We recognized the NPT as the cornerstone of the global nuclear non-proliferation regime and reiterated our continuing commitment to all our obligations under this Treaty. We urge all nations to work together to stop the proliferation of nuclear weapons.”

In het communiqué van de Istanbul Summit in juni 2004, wordt op nucleair gebied steun uitgesproken voor exportcontrole en het Proliferation Security Initiative.¹²

Geruchten dat de NAVO de nucleaire doctrine zou willen wijzigen, zodat ook pre-emptief kernwapengebruik mogelijk zou worden, werden door senator Sam Pormes (GroenLinks) aan de orde gesteld bij de behandeling van de begroting voor 2004 van Defensie en van Buitenlandse Zaken in de Eerste Kamer. Minister Bot antwoordde dat hem hierover niets bekend was en dat het hem overigens ook geen goede zaak leek: “Ik heb niet gehoord dat de nucleaire doctrine van de NAVO gewijzigd zou zijn. Ik heb ook nooit gehoord dat wij kernwapens zouden willen inzetten bij dreigen met massavernietigingswapens en dat lijkt mij ook niet het goede antwoord.”¹³

VERDRAGEN OVER KERNWAPENS

De plaatsing van kernwapens in diverse Europese NAVO-landen is geregeld in een aantal bilaterale verdragen. De verdragen waarin precies de aantallen, plaatsen en verantwoordelijkheden vermeld staan zijn geheim. Het gaat om zogenaamde Programs of Coöperation, technische uitvoeringsverdragen bij eerder afgesloten verdragen, en andersoortige uitvoeringsverdragen, zoals een kernwapenopslagovereenkomst die in 1959 tussen het Nederlandse en het Amerikaanse leger werd afgesloten. Deze uitvoeringsverdragen zijn nooit aan het parlement voorgelegd, en blijkbaar nog steeds van kracht.

De opslag van kernwapens in Nederland, meer specifiek op de vliegbasis Volkel, verliep in een aantal stappen. In het kort gaat het daarbij om de volgende zaken:

- Het Noord Atlantisch Verdrag van 4 april bepaalde in artikel 3 dat NAVO-lidstaten verplicht waren, met het oog op verdediging, elkaar wederzijds hulp te verlenen.

---

¹² NATO, Istanbul Summit Communiqué, Press release (2004)096, 28 June 2004

¹³ Tweede Kamer, vergaderjaar 2003–2004, 29 200 X, nr. 46, 20 oktober 2003

- Deze hulpverlening kreeg beslag in bilaterale verdragen tussen de VS en andere NAVO-lidstaten. Met Nederland werd op 27 januari 1950 het 'Verdrag tot wederzijdse hulpverlening inzake verdediging tussen Nederland en de Verenigde Staten'. Dit verdrag werd door het parlement goedgekeurd op 16 maart 1950. In het verdrag wordt bepaald dat de VS aan Nederland uitrustingen etcetera ter beschikking mogen stellen. Door de regering wordt later naar dit verdrag terugverwezen als basis voor de plaatsing van kernwapens in Nederland. In 1950 was dit echter nog uitgesloten, want Amerikaanse wetgeving verbood ten eerste overdracht van kernwapens of informatie erover aan andere landen.
- Nadat in de NAVO steeds meer nadruk op kernwapens werd gelegd, werden op 4 juni 1954 tussen de Nederlandse en de Amerikaanse regering vertrouwelijke nota's uitgewisseld. De inhoud daarvan is nog altijd geheim. Op 13 augustus 1954 volgde een wel openbaar gemaakte notawisseling. Op grond daarvan werd het mogelijk Amerikaanse strijdkrachten in Nederland te legeren.
- Op 22 juni 1955 wordt tussen Nederland en de VS een 'Verdrag over atomaire informatie voor wederzijdse verdediging' gesloten. Dit verdrag werd door het parlement goedgekeurd.
- Na verdere ontwikkelingen in de NAVO richting opslag van kernwapens in Europa, werd op 6 mei 1959 een 'Verdrag tot samenwerking gebruik van atoomenergie voor wederzijdse verdediging' gesloten tussen de Verenigde Staten en Nederland (en apart daarvan ook tussen de VS en andere landen). Hierin wordt niet gesproken over daadwerkelijke opslag van kernwapens en andere zaken, deze worden geregeld in geheime aanhangsels en uitvoeringsverdragen.
- Hoogstwaarschijnlijk worden dan in april 1960 voor het eerst kernwapens overgebracht naar de Vliegbasis Volkel.

BIJLAGE IV
PROLIFERATIE CASUS – IRAN
BRIEFING ONTWIKKELINGEN IRAN-EU ONDERHANDELINGEN
- VERHARDING EU POSITIE ONDER AMERIKAANSE DRUK
Utrecht 16 maart 2005

Er lijkt sprake te zijn van een stroomversnelling rondom de onderhandelingen tussen Iran en de EU 3 (Frankrijk, Verenigd Koninkrijk en Duitsland). De volgorde van gebeurtenissen zoals gerapporteerd in de media:

+++++

Dr. Khan Acted on his Own: Rashid: Centrifuges for Iran

ISLAMABAD, (Dawn, March 11) - Federal Information Minister Sheikh Rashid Ahmed said on Thursday that Dr Abdul Qadeer Khan had provided centrifuges to Iran.

"He had given centrifuges to Iran in his individual capacity and the government of Pakistan had nothing to do with it," the minister said in response to a question at a seminar here.

<http://www.dawn.com/2005/03/11/top1.htm>

Iran-EU Nuclear Talks Over but Apparently Still Deadlocked

Iran-EU nuclear talks over but apparently still deadlocked

Fri Mar 11, 11:02 AM

ET

GENEVA (AFP, Mar. 11) - Nuclear talks between Iran (news - web sites) and the EU ended apparently still deadlocked over Europe's demand that Tehran give up uranium enrichment, a fuel process which can also make atom bombs.

The talks, which began Tuesday in Geneva, were the most recent round in negotiations on Iran's nuclear program that began in December, a month after Iran agreed to a temporary suspension of enrichment to back up its claim that its atomic program is strictly peaceful.

http://news.yahoo.com/news?tmpl=story&u=/afp/20050311/wl_mideast_afp/euirannucleartalksend_050311160205

Bush Extends Iran Sanctions Amid N-dispute

(AFP, Mar. 11) - US President George W Bush on Thursday renewed sanctions barring US firms and citizens from oil dealings with Iran, citing an "unusual and extraordinary threat" from Tehran.

In a decree released by the White House, Bush accused Iran of "support for international terrorism, efforts to undermine the West Asia peace process, and acquisition of weapons of mass destruction and the means to deliver them."

http://www.hindustantimes.com/news/181_1274908,00050001.htm

U.S. Will Back European Efforts on Iran

by Ann Gearan

WASHINGTON (AP, Mar. 11) - The Bush administration will support European diplomatic efforts to end Iran (news - web sites)'s purported nuclear weapons ambitions by offering modest economic incentives to the Tehran regime. The administration agreed to drop objections to Iran's eventual membership in the World Trade Organization and agreed to allow some sales of civilian aircraft parts to Tehran, Secretary of State Condoleezza Rice (news - web sites) said Friday.

Rice said in a statement that the administration will consider allowing the spare parts sales on

a case-by-case basis. Many of the sales would be from European Union countries.

http://news.yahoo.com/news?tmpl=story&u=/ap/20050311/ap_on_go_ca_st_pe/us_iran_20

+++++

Bovenstaand wijst erop dat nieuwe onthullingen (oa uit Maleisië - zie Financial Times 12 maart 2005) over leveranties van nucleaire technologie aan Iran een Pakistaanse verklaring tot gevolg hebben gehad waarin dit wordt erkend (zie boven). Dit heeft vermoedelijk bijgedragen aan een verharding van de posities in de onderhandelingen vorige week. In deze onderhandelingen is sprake van een nauwere onderling afstemming van de VS en de EU 3+, in lijn met afspraken gemaakt door president Bush en de regeringen van de betrokken landen vorige maand.

Deze coördinatie van standpunten houdt in dat marginale economische concessies (WTO etc zie boven) vergezeld worden van verhoging van de druk op Iran.

Er zijn een reeks aanwijzingen dat de positie van de EU in de onderhandelingen met Iran wezenlijk vernadert is als gevolg van de coördinatie met de VS. De door de meeste media aangehaalde 'concessies' van de VS in de vorm van een mogelijk lidmaatschap van de wereldhandelsorganisatie en mogelijke handelsconcessies zijn vermoedelijk uitgeruild tegen een wijziging in de onderhandelingspositie die in een drietal artikelen in de Duitse Tageszeitung en de New York Times/International Herald Tribune zijn uiteen gezet. In de IHT van 120305 staat het volgende (cruciale delen zijn door mij vetgemaakt -KK):

"Iran's senior negotiator, Hassan Rowhani, said at a news conference in Tehran last weekend that the country would never agree to a permanent cessation of enrichment. But the senior American official involved in the administration's negotiations with Europe said that, after some heated internal debate, **"the Europeans are now with us in the view that we could never monitor their enrichment activity reliably enough"** to ensure that Iran was not producing bomb-grade uranium.

Some European diplomats have argued that point in recent weeks, **saying that Iran could not be prohibited from enrichment while other signers of the treaty were permitted to produce nuclear fuel.** But the American official insisted "that argument is now over." Some officials in the Bush administration have said they believe that Iran would not agree to give up enrichment, no matter what incentives Bush offered.

They see the president's decision to dangle what amount to modest American economic incentives as part of an effort to speed along the negotiating process so that Iran's intentions become clear.

At that point, in the view of hawks on the issue inside the White House and the Pentagon, the Europeans would be bound to take the issue to the Security Council. These officials would only speak anonymously because such delicate negotiations hang in the balance."

+++++

De Amerikaanse anonieme woordvoerder vertelt dus dat de Europeanen de positie hebben verlaten waarin erkend werd dat Iran haar verrijgingsactiviteiten in principe kon handhaven (vet gemarkeerd), zoals ook vastgelegd in het Non-Proliferatie Verdrag. Dit kwam overeen met de Iraanse positie, dat men vast wil houden aan het recht op uranium verrijking en het wil voortzetten. Het mogelijke compromis was dan dat dit alleen onder strikte internationale controle zou plaatsvinden, om te verhinderen dat het verrijgingsproces niet werd opgezet (met name door het in serie gebruiken van grote aantallen centrifuges) om uranium te produceren tot een zuiverheidsgraad geschikt voor een bom.

Deze Amerikaanse verklaring komt overeen met in de Tageszeitung door Andreas Zumach aangehaalde Amerikaanse verklaringen als zou de EU twee wezenlijke concessies hebben gedaan: (cruciale delen vet -KK)

+++++

EU schwenkt auf US-Kurs

Im Streit um das iranische Atomprogramm gibt das EU-Verhandlungstrio einige wesentliche Positionen auf

GENF taz 12 maart 2005

Im Konflikt um das iranische Atomprogramm ist die EU, die in dieser Frage von dem Trio Deutschland, Frankreich und Großbritannien vertreten wird, in wesentlichen Punkten auf die härtere Linie der Bush-Administration eingeschwenkt. Nach übereinstimmenden Angaben europäischer und US-amerikanischer Diplomaten ist die EU nunmehr bereit, im UNO-Sicherheitsrat Sanktionen gegen Iran zu verhängen, sollte Teheran der Forderung nicht nachkommen, sein Programm zur Urananreicherung selbst zum "zivilen" Zwecke der nuklearen Energiegewinnung endgültig einzustellen. Da Teheran diese Forderung strikt ablehnt, ging am Donnerstag in Genf auch die dritte Verhandlungsrunde zwischen dem EU-Trio und Iran ergebnislos zu Ende. Sollte Teheran diese Forderung doch erfüllen, würde sich Washington nicht mehr der Lieferung von Ersatzteilen für iranische Zivilflugzeuge widersetzen und würde das Beitrittsgesuch Irans zur Welthandelsorganisation (WTO) unterstützen.

Eine offizielle Mitteilung der Bush-Administration über diese "Annäherung" zwischen USA und EU wurde noch gestern erwartet. Von einer Aufhebung der bilateralen Wirtschaftssanktionen der USA gegen Iran ist allerdings nicht die Rede.

Im Zuge dieser "Annäherung" hat die EU zwei wesentliche Positionen aufgegeben, wie von US-Diplomaten "mit großer Zufriedenheit" vermerkt wird. Die EU erwägt nicht mehr, die Forderung nach endgültiger Einstellung der Urananreicherung nicht nur selektiv gegenüber Iran, sondern auch gegenüber anderen Unterzeichnerstaaten des Atomwaffensperrvertrages zu erheben, die (wie z. B. Brasilien, Südafrika und Südkorea) dieses Verfahren praktizieren.

Zudem hat sich die EU der Behauptung Washingtons angeschlossen, wonach sich mit den im Rahmen des Atomwaffensperrvertrages vorgesehenen Kontrollinstrumenten "nicht verlässlich sicherstellen" lasse, dass Iran sein Programm zur Urananreicherung nicht für militärische Zwecke missbraucht.

ANDREAS ZUMACH

taz Nr. 7613 vom 12.3.2005, Seite 2, 69 TAZ-Bericht ANDREAS ZUMACH

+++++

Dus Iran wordt als apart geval behandeld, en niet samen met andere landen die in een soortgelijke positie verkeren. Dit is dus een stap om Iran te isoleren. En er wordt erkent (net als in de IHT, boven) dat controle op eventueel kernwapen gerichte verrijkingsactiviteiten niet mogelijk zijn.

In de New York Times van 150305 (IHT 160305) worden ondersteunende uitspraken aangehaald van president Bush die de Amerikaanse positie bevestigen. Nationale Veiligheidsadviseur Hadley bevestigt wederom de wijziging in de EU positie (cruciale delen vetgemaakt door mij -KK)

+++++

(.....)

"In what amounts to a reinterpretation of the Nuclear Nonproliferation Treaty, Mr.

Bush now argues that there is a new class of nations that simply cannot be trusted with the technology to produce nuclear material even if the treaty itself makes no such distinction.

So far the administration has not declared publicly that its larger goal beyond Iran is to remake a treaty whose intellectual roots date back to the Eisenhower administration, under the cold war banner of "Atoms for Peace." To state publicly that Iran is really a test case of Mr. Bush's broader effort, one senior administration official said, "would complicate what's already a pretty messy negotiation."

But just three days before the White House announced its new approach to Iran - in which it allowed Europe to offer broader incentives in return for an agreement to ask the United Nations for sanctions if Iran refuses to give up the ability to make nuclear material - Mr. Bush issued a statement that left little doubt about where he was headed.

The statement was advertised by the White House as a routine commemoration of the treaty's 35th anniversary, and a prelude to a meeting in May in New York to consider its future. It never mentioned Iran by name. **But after lauding the past accomplishments of the treaty,**

also known as the N.P.T., in limiting the spread of nuclear arms, Mr. Bush went on to say, "We cannot allow rogue states that violate their commitments and defy the international community to undermine the N.P.T.'s fundamental role in strengthening international security.

"We must therefore close the loopholes that allow states to produce nuclear materials that can be used to build bombs under the cover of civilian nuclear programs."

On Sunday, his new national security adviser, Stephen J. Hadley, took the next step, making clear the connection to the current crisis with Iran. Yes, he said on CNN, the Iranians say their nuclear work is entirely for peaceful purposes. He cited no new evidence of a secret Iranian project to build a bomb, though that is what the Central Intelligence Agency and officials like Mr. Hadley insist is happening. (Inspectors from the International Atomic Energy Agency say they join in the suspicion, but have no compelling evidence.)

But Mr. Hadley emphasized that Iran's leaders "keep their secrets very well." They hid much of their enrichment activity from international inspectors for 18 years, then insisted that it was not really for weapons, he said. He said that "raises serious suspicions" about Iran's true intent. Now, he said, the Europeans have come around to the view that "the best guarantee is for them to permanently abandon their enrichment facilities."(.....)

+++++

Relevant zijn verder een reeks dreigementen gelekt via de Sunday Times (130305) en elders. Daar werd gedetailleerd uit de doeken gedaan hoe een eventuele militaire aanval op de Iraanse nucleaire installaties zou plaatsvinden. In dit artikel wordt ook de Iraanse positie herbevestigd, dat het zijn nucleaire programma met vreedzame doeleinden wil voortzetten.

+++++

<http://www.timesonline.co.uk/article/0,,2089-1522978,00.html>

<http://207.44.245.159/article8254.htm>

Revealed: Israel plans strike on Iranian nuclear plant

Uzi Mahnaimi, 03/13/05 "The Times"

ISRAEL has drawn up secret plans for a combined air and ground attack on targets in Iran if diplomacy fails to halt the Iranian nuclear programme.

The inner cabinet of Ariel Sharon, the Israeli prime minister, gave “initial authorisation” for an attack at a private meeting last month on his ranch in the Negev desert.

Israeli forces have used a mock-up of Iran’s Natanz uranium enrichment plant in the desert to practise destroying it. Their tactics include raids by Israel’s elite Shaldag (Kingfisher) commando unit and airstrikes by F-15 jets from 69 Squadron, using bunker-busting bombs to penetrate underground facilities.

The plans have been discussed with American officials who are said to have indicated provisionally that they would not stand in Israel’s way if all international efforts to halt Iranian nuclear projects failed.

Tehran claims that its programme is designed for peaceful purposes but Israeli and American intelligence officials — who have met to share information in recent weeks — are convinced that it is intended to produce nuclear weapons.

The Israeli government responded cautiously yesterday to an announcement by Condoleezza Rice, the US secretary of state, that America would support Britain, France and Germany in offering economic incentives for Tehran to abandon its programme.

In return, the European countries promised to back Washington in referring Iran to the United Nations security council if the latest round of talks fails to secure agreement.

Silvan Shalom, the Israeli foreign minister, said he believed that diplomacy was the only way to deal with the issue. But he warned: “The idea that this tyranny of Iran will hold a nuclear bomb is a nightmare, not only for us but for the whole world.”

Dick Cheney, the American vice-president, emphasised on Friday that Iran would face “stronger action” if it failed to respond. But yesterday Iran rejected the initiative, which provides for entry to the World Trade Organisation and a supply of spare parts for airliners if it co-operates.

“No pressure, bribe or threat can make Iran give up its legitimate right to use nuclear technology for peaceful purposes,” said an Iranian spokesman.

US officials warned last week that a military strike on Iranian nuclear facilities by Israeli or American forces had not been ruled out should the issue become deadlocked at the United Nations.

Additional reporting: Tony Allen-Mills, Washington

Conclusie:

- de concessies aan Iran (WTO, eventuele handelsconcessie) werken naar de media als camouflage voor een verharding van de EU - VS lijn
- Deze verharding vond op twee manieren plaats: ten eerste de onderlinge ondersteuning van VS en EU, ten tweede het creëren van een uitzonderingspositie voor Iran.
- Dreigementen met een militaire aanval werden indirect voortgezet, oa door het lek naar de Sunday Times

De implicatie van het laatste is dat de rechten die Iran heeft als ondertekenaar van het NPV worden tenietgedaan. Daarmee wordt de facto het NPV deels ontmanteld in het geval Iran. Dit is een gevolg van de opstelling van EU en VS en uitermate schadelijk in het zicht van de toetsingsconferentie van het NPV in mei in New York. (vooronderstelling is dat de positie van de EU drie en de EU als geheel overeenkomen).

Belgische Senaat

ZITTING 2004-2005

22 MAART 2005

Voorstel van resolutie betreffende het beleid inzake non-proliferatie en nucleaire ontwapening

---

TEKST AANGENOMEN DOOR DE COMMISSIE VOOR DE BUITENLANDSE BETREKKINGEN EN VOOR DE LANDSVERDEDIGING

De Senaat,

A. overwegende dat van 2 tot 27 mei 2005 een nieuwe toetsingsconferentie plaatsvindt in het kader van het non-proliferatieverdrag (NPT Review Conference);

B. overwegende dat tijdens de vorige toetsingsconferentie van 2000 het slotdocument bij consensus werd aanvaard en dat daarin een akkoord werd bereikt over de volgende praktische stappen :

1° het belang en de hoogdringendheid van ondertekeningen en ratificaties, zonder oponthoud of voorwaarden en volgens de grondwettelijke procedures, om een snelle inwerkingtreding van het alomvattend kernstopverdrag (Comprehensive Test Ban Treaty) te verwezenlijken;

2° een moratorium op kernproeven tot aan de inwerkingtreding van dat verdrag;

3° de noodzakelijkheid van onderhandelingen in de Ontwapeningsconferentie (Conference on Disarmament) voor een niet-discriminerend, multilateraal, internationaal en effectief verifieerbaar verdrag dat de productie verbiedt van splijtbaar materiaal voor kernwapens of andere nucleaire explosieve tuigen. Dat verdrag moet in overeenstemming zijn met de verklaring van de speciale coördinator in 1995 en het daarin vervatte mandaat en het moet zowel nucleaire ontwapening als nucleaire non-proliferatie in overweging nemen. Aan de Ontwapeningsconferentie wordt gevraagd om een werkprogramma op te stellen dat voorziet in de onmiddellijke aanvang van onderhandelingen en in de afronding daarvan binnen vijf jaar;

4° de noodzakelijkheid om binnen de Ontwapeningsconferentie een gepaste ondergeschikte structuur op te richten die zich moet bezig houden met nucleaire ontwapening. De Ontwapeningsconferentie wordt gevraagd om een werkprogramma op te stellen dat de onmiddellijke oprichting van een dergelijke structuur omvat;

5° de toepassing van het onomkeerbaarheidsprincipe op nucleaire ontwapening en ook op nucleaire en andere verbonden wapenbeheersings- en reductiemaatregelen;

6° de kernwapenstaten moeten ondubbelzinnig streven naar de volledige eliminatie van hun

nucleaire arsenalen. Alle Verdragsluitende Staten zijn daartoe gehouden krachtens artikel VI van het non-proliferatieverdrag;

7° de snelle inwerkingtreding en volledige implementatie van het START II-verdrag (Strategic Arms Reduction Talks) en het zo snel mogelijk sluiten van het START III-verdrag. Het behoud en de versterking van het ABM-verdrag (Anti Ballistic Missile Treaty) als hoeksteen van strategische stabiliteit en als basis voor verdere reducties van strategische offensieve wapens, in overeenstemming met de verdragsbepalingen;

8° de voltooiing en implementatie van het trilateraal initiatief van de VS, de Russische Federatie en het IAEA (International Atomic Energy Agency);

9° alle kernwapenstaten moeten de volgende stappen zetten die leiden tot nucleaire ontwapening op een wijze die de internationale stabiliteit vergroot en gebaseerd op het principe van onverminderde veiligheid voor allen :

i. verdere inspanningen om hun kernwapenarsenalen unilateraal te verminderen;

ii. meer transparantie over hun kernwapencapaciteiten en de implementering van akkoorden met toepassing van artikel VI van het non-proliferatieverdrag en als een vrijwillige vertrouwenwekkende maatregel ter bevordering van nucleaire ontwapening;

iii. de verdere reductie van hun niet-strategische kernwapens, gebaseerd op unilaterale initiatieven die integraal deel uitmaken van het nucleaire wapenvermindings- en ontwapeningsproces;

iv. de uitvoering van de overeengekomen concrete maatregelen om de operationele status van kernwapensystemen verder te verlagen;

v. in een kleinere rol voor kernwapens voorzien om het risico te minimaliseren dat die wapens ooit zullen worden gebruikt en om hun totale eliminatie te vergemakkelijken;

vi. zo snel mogelijk alle kernwapenstaten betrekken bij de totale eliminatie van hun kernwapens;

10° splijtbaar materiaal dat is bestempeld als niet meer nodig voor militaire doeleinden, moet zo snel als praktisch mogelijk onder IAEA- of ander relevant internationaal toezicht geplaatst worden en voor vredelievende doeleinden opgeslagen worden, zodat het permanent buiten militaire programma's blijft;

11° de herbevestiging van het uiteindelijke doel van de inspanningen van staten in het ontwapeningsproces, met name de algemene en volledige ontwapening onder effectieve internationale controle;

12° regelmatige rapportering door alle Verdragsluitende Staten, binnen het raamwerk van het versterkte NPT-toetsingsproces, over de implementatie van artikel VI van het non-proliferatieverdrag en van paragraaf 4 (c) van de beslissing uit 1995 over « Principes en doelstellingen voor nucleaire non-proliferatie en ontwapening », met inachtneming van de Advisory Opinion van het Internationaal Gerechtshof van 8 juli 1996;

13° de verdere ontwikkeling van verificatiecapaciteiten om zeker te zijn van de naleving van

nucleaire ontwapeningsakkoorden voor een wereld zonder kernwapens;

C. overwegende dat de uitvoering van het non-proliferatieverdrag en van de op de toetsingsconferentie van 2000 afgesproken stappen geïntensifieerd moet worden;

D. overwegende dat het garanderen van het voortbestaan van het non-proliferatieverdrag en van een strikte naleving ervan noodzakelijk is voor de internationale vrede en veiligheid;

E. overwegende dat India, Pakistan en Israël het non-proliferatieverdrag niet ondertekend hebben en kernwapens hebben ontwikkeld; dat Noord-Korea uit het non-proliferatieverdrag is gestapt en kernwapens heeft ontwikkeld; dat Iran mogelijk kernwapens ontwikkelt en in elk geval in gebreke bleef bij zijn aangifte- en verificatieverplichtingen ten opzichte van het IAEA;

F. overwegende dat het netwerk van illegale handel in nucleaire materialen aan het licht kwam;

G. overwegende dat volgens de directeur-generaal van het IAEA, de heer El-Baradei, verdergaande maatregelen inzake non-proliferatie en nucleaire ontwapening nodig zijn om het non-proliferatieverdrag in stand te houden; dat hij daarbij enerzijds maatregelen voorstelt om verificatie en controle op de civiele kernenergie te versterken en illegale handel in nucleair materiaal te bestrijden, en anderzijds een stappenplan naar nucleaire ontwapening voorstelt; dat hij daarbij stelt : « We must abandon the unworkable notion that it is morally reprehensible for some countries to pursue weapons of mass destruction yet morally acceptable for others to rely on them for security — and indeed to continue to refine their capacities and postulate plans for their use »;

H. verwijzend naar artikel VI van het non-proliferatieverdrag dat luidt : « Elk van de partijen bij dit verdrag verbindt zich ertoe, te goeder trouw onderhandelingen te voeren omtrent doeltreffende maatregelen met betrekking tot spoedige beëindiging van de nucleaire bewapeningswedloop en tot nucleaire ontwapening en omtrent een verdrag inzake algemene en volledige ontwapening onder strenge en doeltreffende internationale controle. »;

I. verwijzend naar de Advisory Opinion van 8 juli 1996 waarin het Internationaal Gerechtshof stelt dat er een verplichting bestaat om te goeder trouw onderhandelingen te voeren en tot een einde te brengen welke leiden tot nucleaire ontwapening in al haar aspecten onder strenge en doeltreffende internationale controle;

J. verwijzend naar de resolutie van de Kamer van volksvertegenwoordigers van 18 mei 2000 inzake nucleaire ontwapening en de houding van België op de toetsingsconferentie van het non-proliferatieverdrag;

K. overwegende dat het regeerakkoord als een van de krachtlijnen voor het NAVO-beleid vooropstelt : « de vermindering van het aantal kernwapens; de NAVO kan hiertoe bijdragen door geen kernwapens op te stellen in de nieuwe NAVO-lidstaten en door het kernwapenarsenaal verder af te bouwen in de huidige NAVO-landen; de regering zal binnen de NAVO pleiten voor meer transparantie over de nucleaire strategie »;

L. overwegende dat op de toetsingsconferentie van het non-proliferatieverdrag in 2005 slechts resultaten geboekt zullen worden als een coherent beleid voor non-proliferatie en nucleaire ontwapening gevoerd wordt in de diverse fora waar die thema's aan bod komen;

M. zijn verbondenheid aan het non-proliferatieverdrag bevestigend,

VRAAGT DE REGERING :

1. alle inspanningen te doen om het voortbestaan van het non-proliferatieverdrag te behouden en de naleving ervan in al haar aspecten te verzekeren;
2. ervoor te ijveren dat op de toetsingsconferentie van het non-proliferatieverdrag in 2005 een striktere ontwapeningsagenda wordt vastgesteld en concrete afspraken worden gemaakt voor de komende vijf jaar en na te streven dat op de Ontwapeningsconferentie een werkprogramma voor 2005 wordt goedgekeurd;
3. een beleidsplan voor nucleaire ontwapening en non-proliferatie op te stellen, met betrekking tot haar inspanningen in de diverse internationale fora;
4. erop toe te zien dat initiatieven voor non-proliferatie ook een duidelijke ontwapeningscomponent met onomkeerbaar karakter inhouden;
5. ervoor te zorgen dat binnen de NAVO, conform de afspraken op de toetsingsconferentie van het non-proliferatieverdrag van 2000, praktische stappen worden overwogen voor nucleaire ontwapening;
6. bij de NAVO initiatieven ter sprake te brengen in verband met :
  - 6.1. de herziening van strategische doctrines inzake kernwapens;
  - 6.2. de graduele terugtrekking van de Amerikaanse tactische kernwapens uit Europa met het oog op de naleving van artikel VI van het non-proliferatieverdrag en de vereiste diplomatieke maatregelen nemen om in de NAVO-Rusland-Raad onderhandelingen aan te vatten over de vermindering en de vernietiging van de Amerikaanse tactische kernwapens in Europa en de Russische tactische kernwapens en de beveiliging ervan, en wat dat betreft, de maatregelen te versterken die de transparantie en het vertrouwen tussen de NAVO en Rusland ten goede komen;
  - 6.3. de toepassing van het onomkeerbaarheidsbeginsel inzake de niet-aanwezigheid van kernwapens in de nieuwe lidstaten van de NAVO;
  - 6.4. stappen die moeten leiden tot een kernwapenvrije zone, bestaande uit alle niet-kernwapenstaten in Europa;
  - 6.5. een verdergaande transparantie dan in de huidige praktijk;
7. binnen de EU :
  - 7.1. het beleid ter bestrijding van de verspreiding van massavernietigingswapens te ondersteunen en actief mee te ontwikkelen, onder meer door nucleaire ontwapening en de in Europa aanwezige massavernietigingswapens ter sprake te brengen, en in dit kader te ijveren voor de zo snel mogelijke uitvoering van de door resolutie 1540 van de UNO-Veiligheidsraad voorgestelde maatregelen inzake de handel in nucleair materiaal en mogelijke dragers van kernwapens zo snel mogelijk uit te voeren;
  - 7.2. initiatieven te nemen om elke rol van kernwapens in het kader van het gemeenschappelijk

veiligheids- en defensiebeleid uit te sluiten;

8. zowel tijdens de voorbereiding van de toetsingsconferentie van het non-proliferatieverdrag van 2005 als op de conferentie initiatieven te ondersteunen in verband met :

8.1. het zo snel mogelijk verlenen van de instemming door de parlementen voor het ratificeren en uitvoeren van het alomvattend kernstopverdrag (CTBT);

8.2. onderhandelingen voor een verdrag dat de verdere productie van splijtstof voor kernwapens verbiedt;

8.3. de herziening van strategische doctrines;

8.4. interim-maatregelen om het bij ongeluk afvuren van kernwapens te voorkomen;

8.5. verificatie, transparantie en vertrouwenwekkende maatregelen;

8.6. het instellen van kernwapenvrije zones;

8.7. het opnemen van de negatieve veiligheidsgaranties in een bindend juridisch instrument;

8.8. de bestrijding van de illegale handel in nucleair materiaal;

8.9. het versterken van de rol van het IAEA, bij het toezicht op en de vernietiging van de splijtstofvoorraden, het bespoedigen van de ondertekening en de ratificatie van het Aanvullend IAEA-protocol door alle Staten die toegetreden zijn tot het NPT, het uitwerken van een multinationaal systeem voor de productie, de verkoop en de opwerking van splijtstof voor strikt civiele toepassingen, en het voorstel te ondersteunen van de directeur van het IAEA om een moratorium van vijf jaar in te stellen voor de bouw van installaties om uranium te verrijken of om splijtstof op te werken;

8.10. het vaststellen van internationale controlematregelen voor de nucleaire installaties en het nucleair materiaal van de landen die een procedure hebben aangevat om uit het NPT te stappen;

9. in andere multilaterale organisaties initiatieven te ondersteunen en ook zelf te nemen die gericht zijn op non-proliferatie en nucleaire ontwapening, vooral bij de voorbereiding van de Belgische aanwezigheid in de Veiligheidsraad, opdat deze laatste knopen doorhakt wanneer het NPT geschonden wordt.